

СОЦІАЛЬНІ КОМУНІКАЦІЇ

Величко І.Г.

старший викладач,

Національний університет біоресурсів і природокористування України

МІЖНАРОДНІ КУЛЬТУРНІ ЗВ'ЯЗКИ: ПРОБЛЕМА ДОБРА І ЗЛА В ТУРЕЦЬКІЙ ДУХОВНІЙ ТРАДИЦІЇ

Відомо, що в людському суспільстві поняття культури та розвитку духовності є абсолютно взаємопов'язаними та багатофункціональними. Адже важко назвати сферу людської діяльності, на яку культура не впливала б, прямо чи опосередковано. Разом з тим, у цьому функціональному різноманітті слід зазначити одну інтенцію, яка пронизує майже всю культуру людства і є, так би мовити, її універсальною установкою, яка є основою будь-якого людського життя. Це поняття добра і зла у людському світосприйнятті, межа правильності чи неправильності, користі чи шкідливості, схвалення чи засудження тощо.

Звичайно, така бінарна оцінювальна орієнтація є суто суб'єктивною; адже відомо, що в природі ніякого об'єктивного добра і зла не існує в принципі [3, с. 64]. І те, що для однієї людини є добром, для іншої – може бути абсолютним злом. І навпаки. В людському розумінні добро чи благо – це саме те, що найбільшою мірою відповідає зацікавленості окремо взятої людини. Ті ж самі принципи стосуються і будь-якого суспільства в цілому. Соціальна згода, як позитивне явище, всередині колективу пронизує культури абсолютно всіх людських спільнот. А далі починаються розбіжності. І те, що є соціальним благом для однієї спільноти (етносу, групи), виявляється абсолютно шкідливим для іншого. Подібне розмежування в соціальних групах є цілком зрозумілим. Воно пов'язане, перш за все, з тим, що кожна окремо взята особистість, як частина певної групи чи спільноти, має абсолютно різний рівень свідомості, що в результаті відображається вже і на загальному рівні свідомості певного етносу, групи тощо, і те, що є добром, наприклад, для рабовласника, то є абсолютним злом для раба; те що може бути корисним для простого співробітника, то є шкідливим для капіталіста; ті цінності, що прагне зберігати та розвивати в суспільстві прошарок інтелігенції, не завжди несуть користь та можуть бути вигідними для політичної влади тощо. Те ж саме можна сказати і про розбіжність в поняттях щодо розуміння добра і зла представників різних народів, зокрема Туреччини.

Протягом багатьох сторіч своєї довгої та досить цікавої історії Туреччина була одним з найбільш впливових центрів мусульманського світу і це особливо яскраво проявилось саме в епоху великої Османської імперії, яка і

досі по праву вважається прикладом традиційного ісламу. Практично всі сторони суспільного та особистого життя підданих османського султана відчували глибокий вплив ісламу як релігії та культури [1]. Саме тому опозиційні категорії в турецькій духовній традиції – добро та зло – базуються, перш за все, на мусульманській релігійній традиції.

Розглядаючи проблему добра і зла у турецькій духовності, слід зазначити, що вона базується на положенні про те, що істинне знання є те знання, яке не піддається обмеженням, і воно є тільки у Бога [2]. Тому будь-яка людина, включаючи високоповажних мудреців, може помилятися. Коран чітко вказує на те, що Бог є єдиним, хто має можливість визначати поняття добра і зла. Тому у мусульманській традиції поняття відносності займає не останнє місце і суто людське розуміння понять добра і зла можуть бути і частіш за все є помилковими: «Однак цілком можливо, що вам не подобається те, що вам приносить добро, і ви любите те, що несе вам зло. Бог знає, а ви ні» (Бакара, 2:216) [4].

Визначення добра і зла у турецькій духовній традиції, які прописані в Ісламі, ґрунтуються на сенсі створення і значення людського життя. Адже кінцевою метою життя для мусульман є це досягнення духовної досконалості за допомогою віри в Бога (іман), знання Бога (марифатуллах), любові до Бога (мухаббатуллах) і поклоніння Богу (ібадат) [2]. Відповідно, все те, що наближає людину до Бога і йде йому на користь і є добром, в той час як все, що віддаляє людину від Бога, викликаючи тим самим його гнів, є злом.

Залишивши ці визначення в стороні, можна помітити, що дещо з того, що ми вважаємо злом, насправді виявляється добром, якщо воно наближає нас до Бога. Наприклад, хвороба людини може розглядатися як зло, проте людина, яка терпляче проходить випробування цією хворобою, виростає до високого духовного рівня і стає ближче до Бога.

Усіляка біда вражає лише з волі Аллаха (Тагабун, 64:11) [4].

У турецькій духовній традиції добробут і здоров'я вважаються добром. Однак, якщо вони штовхають людину загрузнути в мирські спокуси і забути Бога, то вони стають для цієї людини злом. «Бачив ти того, хто своїм богом зробив свою пристрасть: хіба ти будеш над ним наглядачем?» (Фуркан, 25: 43).

Хитрощі диявола ж у турецькій духовній традиції можна вважати злом, але вони є злом тільки для тих, хто на них попадається і забуває Бога: «Сатана мав над ними владу і змусив їх забути Бога. Вони – ті, хто належать сатані. Ті, хто з сатаною, є справжні нещасні» (Муджадала, 58:19) [4]. З іншого боку, за допомогою супротиву дияволу і терпіння в поклонінні перед Богом людина зростає духовно і наближається до свого Творця. Таким чином, для цієї людини існування диявола і його вивертів є засобом духовної роботи та безмежного розвитку.

Моральні принципи Ісламу, наприклад, не можуть бути джерелом будь-якої форми насильства, бо Творець послав віровчення Ісламу, закликаючи людей стати на шлях істини, миру і справедливості та основа моралі Ісламу – це милосердя, щедрість, добромисність і повага до людей, прощення та мир.

У Корані Аллах наказує мусульманам ставитися до всіх людей з добром і справедливістю [1]. Слід зазначити, що мусульмани є дуже відповідальними за свій моральний вигляд перед людьми, які сповідують інші релігійні вчення.

У Священному Корані є аят: «Добро і зло не можуть бути рівні. Так відхили ж (зло) добром, і тоді той, з ким ти ворогуєш, стане тобі гарячим другом» (сура «Фуссілат», аят 34) [4]. Кровопролиття, вбивства невинних людей, розпалювання війни та конфліктів – то є найбільший гріх, що проклинається Всевишнім, за Кораном. Найбільша цінність людського життя і повага до інакомислення, згадані в Священному Корані, шанувалися протягом всієї історії існування ісламу і, відповідно, турецької духовної культури, яка на ньому базується.

Отже, опозиційні категорії добра та зла у турецькій духовній традиції спираються, перш за все, на положення ісламу і є своєрідним мірилом та правилом існування для сучасної турецької людини. Завдяки цим положенням, які існують вже чотирнадцять століть, турецька духовна культура розвивається, а суспільство виховується (покоління за поколінням) на базі протиставлення та розуміння саме цих понять- понять добра і зла, яке знайшли своє відображення не тільки у релігійних текстах, а й у народному фольклорі, літературі, архітектурі та музиці.

Список використаних джерел:

1. Добро и зло в исламе. URL: <https://www.islam-love.ru/248-blagie-dela-dobro-i-zlo-v-islame>
2. Добро и зло в исламе не могут быть равны. URL: <http://islamdag.ru/analitika/4712>
3. Лоренц К. Агрессия (так называемое «зло»). Москва, 1994. 272 с.
4. Священный Коран. URL: <https://quran-online.ru/>

Ільчук Н.В.

студентка,

Інститут дизайну та реклами

Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв

ПЛАКАТ ЯК КОМУНІКАЦІЙНИЙ ІНСТРУМЕНТ ТА НОСІЙ СУСПІЛЬНО ЗНАЧУЩОЇ ІНФОРМАЦІЇ

В сучасних умовах розвитку суспільства та інформаційних технологій сприйняття індивідами носіїв інформації системно змінюється. При чому, увага акцентується першочергово не на інформації, а на комунікації та комунікаційних інструментах, за допомогою яких відбувається ефективно донесення інформації до суб'єкта сприйняття. Отже, в даному контексті вагомого значення набуває масова комунікація, яка відбувається через медійні канали [1], а, відтак, реклама стає відокремленим комунікаційним інструментом.